

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 4.3.2009
KOM(2009) 114 v konečném znění

SDĚLENÍ PRO JARNÍ ZASEDÁNÍ EVROPSKÉ RADY

Urychlit oživení evropské ekonomiky

SVAZEK 1

SDĚLENÍ PRO JARNÍ ZASEDÁNÍ EVROPSKÉ RADY

Urychlit oživení evropské ekonomiky

1. Úvod

V posledních šesti měsících je Evropa vystavena bezprecedentnímu tlaku celosvětové hospodářské krize. Reakce EU je testem naší odolnosti a schopnosti rychle reagovat. Situace s sebou přináší i výzvy týkající se koordinace a posílené potřeby solidarity mezi 27 členskými státy. Na podzim minulého roku přijala EU opatření, jež byla nutná, aby se zabránilo zhroucení finančních trhů. V prosinci byl schválen Plán evropské hospodářské obnovy, jehož cílem je zastavit pokles a vytvořit podmínky pro konjunkturu. Na potřebu přijmout opatření na řešení krize a přípravu oživení reagovala Komise a členské státy pozitivně.

Nyní, v době provádění těchto opatření, začíná být pocíťována potřeba větší koordinace, aby byly maximalizovány pozitivní přeshraniční dopady. Účelem tohoto sdělení je vytyčit další kroky k řešení krize a přivést EU k hospodářskému oživení. Obsahuje ambiciózní program reformy finančního sektoru, zkoumá opatření přijímaná na podporu poptávky, investic a udržení či vytvoření pracovních míst a představuje proces na přípravu květnového summitu pro zaměstnanost. Rovněž pojednává o vnitřním úsilí EU v širším kontextu nadcházejícího summitu skupiny G-20, kde by EU měla představit ambiciózní program reformy mezinárodního systému finančního dohledu.

S pokračujícím poklesem světové ekonomiky zasahuje klesající poptávka a ztráta pracovních míst podniky, rodiny a komunity po celé EU. Důvěra ve finančním sektoru je i nadále slabá. Objevují se nové slabiny, což vyžaduje koordinovanou odpověď. Sanace bankovního systému je základním předpokladem pro návrat k normálním úvěrovým podmínkám. Je nutné zmobilizovat veškeré úsilí, jelikož cesta k oživení zabere nějaký čas.

Stabilizace finančních trhů zatím nevedla k uvolnění úvěrové krize a k obnovenému poskytování půjček podnikům a domácnostem. Proto musí EU udržet tempo reformy finančního sektoru a provést reformu regulačního rámce a více přizpůsobit systém dohledu současné realitě přeshraničního finančního sektoru.

Dokud budou úvěry „nedostatkovým zbožím“, budou mít snahy o posílení poptávky a důvěry spotřebitelů omezený účinek. V návaznosti na prosincové přijetí plánu obnovy se již začalo s prováděním schváleného stimulačního balíčku. I když se pozitivní účinky na ekonomickém systému ukáží až po nějakém čase, velikost fiskálních opatření (zhruba 3,3 % HDP EU čili více než 400 miliard EUR) vygeneruje nové investice, podpoří pracovníky a jejich rodiny a posílí poptávku. Rovněž jsou přijímána opatření zaměřená na dlouhodobé cíle budování konkurenceschopné a udržitelné ekonomiky EU, jak je stanoveno v Lisabonské strategii pro růst a zaměstnanost. Tak je zajištěno, že EU nejen řeší aktuální pokles, ale připravuje se na maximální využití budoucích příležitostí.

Ve stejnou dobu krize dopadla i na pracovní místa. Je třeba cílených opatření, kterými se omezí problémy pro jednotlivce a zabrání se ztrátě cenných dovedností. Můžou a měly by být učiněny kroky k udržení lidí v zaměstnání během hospodářského útlumu a k využití kreativních řešení k zachování cíle rozvíjet kvalifikovanější pracovní sílu.

Toto je celosvětová krize a oživení nebude kompletní, dokud hlavní aktéři světové ekonomiky nezačnou opět růst a navzájem obchodovat. Opatření přijatá v EU posloužila globálním partnerům jako inspirace a pomohla vybudovat konsensus ohledně postupu, jenž by se měl odrazit v konkrétních opatřeních na nadcházejícím setkání skupiny G-20 v Londýně.

Jak odhalila tato krize, význam dimenze EU je stále jasnější. Za hospodářským růstem EU v posledních 15 letech stál jednotný trh, který přispěl k vytvoření milionů pracovních míst a učinil Evropu konkurenceschopnější a účinnější. Vytvořil též nebyvalou vzájemnou závislost spočívající v tom, že obchodníci, dodavatelé, továrny a spotřebitelé jsou propojeni jako nikdy předtím. Všechny členské státy obchodují více navzájem než se zbytkem světa. Proto nejlepším způsobem, jak podpořit ekonomiku, je využít této vzájemné závislosti a vyhnout se jakýmkoliv snahám uměle omezujícím dopad opatření na oživení.

Velmi důležitý je proto koordinovaný postup. Existují jasné rozdíly v sociální a ekonomické pozici členských států a každý z nich má k dispozici celou řadu nástrojů k řešení své konkrétní situace. Tyto nástroje budou neúčinnější, pokud budou použity v jasném rámci EU. Například vnitrostátní opatření na posílení poptávky budou mít často pozitivní přeshraniční dopad na zboží a služby v jiných členských státech a spustí pozitivní trend oživení pro Evropu jako celek.

Ekonomika EU disponuje dlouhodobě obrovskou silou. Udržením své silné pozice na světových exportních trzích ukázala, že je v éře globalizace konkurenceschopná. Má vysoce kvalifikovanou pracovní sílu a sociální modely, jež prokazují svůj význam v dobách extrémní zátěže a chrání nejzranitelnější skupiny v naší společnosti. EU má především dobré předpoklady k přechodu na nízkouhlíkové hospodářství, reakci na technologické výzvy a řešení změny klimatu. Společně a v duchu solidarity čelit výzvě krize – to je nejlepší způsob, jakým Evropa využije zmíněných silných stránek při zastavování hospodářského poklesu a návratu k jeho růstu.

2. OBNOVA A ZACHOVÁNÍ STABILNÍHO A SPOLEHLIVÉHO FINANČNÍHO SYSTÉMU

2.1. Opětné budování důvěry a poskytování úvěrů

K dosažení udržitelného oživení je nezbytně nutný stabilní finanční sektor. Na podzim minulého roku koordinovaná evropská akce spočívající v rekapitalizaci bank a poskytnutí záruk bankám v EU zabránila zhroucení evropského bankovníctví a pomohla do určité míry obnovit likviditu na mezibankovních trzích.

Nyní nastal čas přejít k monitorování těchto balíčků na podporu finančního sektoru, aby bylo zajištěno jejich účinné provádění. Orgány v domovské i hostitelské zemi, kde působí přeshraniční finanční instituce, mají silný společný zájem na zachování makrofinanční stability, a to zaručením financování a stability místních bankovních systémů a trváním na zásadě volného pohybu kapitálu.

Komise již představila legislativní návrhy na zlepšení ochrany pro vkladatele banky, zvýšení spolehlivosti úvěrových ratingů, správné nastavení pobídek na sekuritizačních trzích a posílení stability bank a pojišťoven a dozoru nad nimi. Aby evropské finanční instituce měly stejné podmínky jako jejich mezinárodní konkurenti, byly urychleně schváleny úpravy účetních pravidel. Tato opatření jsou součástí budování silnějšího, spolehlivějšího systému pro budoucnost.

Důvěra v bankovníctví však zůstává stále nízká. Banky a další subjekty se stále nacházejí v procesu snižování závislosti na cizím kapitálu (deleveraging) a ještě nepřevzaly svou obvyklou úlohu na velkoobchodních či maloobchodních trzích. Pokračují v restriktivní politice poskytování úvěrů. Aby se předešlo dalšímu poklesu ekonomického růstu, je obnovení úvěrových toků hlavní prioritou.

Je načase jednat a zvrátit trend klesající důvěry a neochoty půjčovat. V některých případech to znamená zabývat se přímo stranou aktiv bankovních rozvah, což ukončí nejistotu ohledně oceňování a umístění budoucích ztrát. Banky se znehodnocenými aktivy by pro obnovení důvěry v bankovní sektor jako celek měly poskytnout informace o těchto aktivech příslušným orgánům.

V návaznosti na již poskytnuté pokyny k použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření na podporu a rekapitalizaci finančních institucí¹ představila Komise sdělení², které má členským státům pomoci při navrhování opatření řešících znehodnocená aktiva. Možnosti zahrnují nákup ze strany státu, státní záruky, swapy nebo hybridní úpravy. O případném použití a podobě těchto nástrojů rozhodují členské státy. Avšak společný a koordinovaný evropský rámec založený na zásadě transparentnosti, zveřejňování informací, oceňování a sdílení zátěže přispěje k zajištění maximálního účinku opatření na záchranu aktiv.

Tento rámec zajistí bankám rovné podmínky, usnadní dodržování pravidel pro poskytování státní podpory, omezí dopad na veřejné finance a připraví půdu pro nezbytnou restrukturalizaci odvětví. Komise v dohledné době poskytne podrobnější pokyny o svém přístupu k posuzování plánů na restrukturalizaci a sanaci jednotlivých bank v rámci pravidel pro poskytování státní podpory. Bude posuzovat případ od případu a vezme v potaz celkovou podporu obdrženou prostřednictvím rekapitalizace, záruk či záchranu aktiv, aby byla zajištěna dlouhodobá životaschopnost evropského bankovního sektoru a jeho návrat k normálnímu fungování.

Ve snaze zlepšit úvěrové podmínky poskytují ECB a ostatní centrální banky značnou likviditu. Byly sníženy úrokové sazby a ECB signalizovala, že by mohl existovat prostor pro jejich další snížení. Rovněž lze očekávat, že vytvořením poptávky po úvěrech se dopad fiskálního stimulu projeví na nárůstu důvěry bank a jejich ochoty půjčovat. Proto by v příštích měsících měly být pozorně sledovány úvěrové toky, aby bylo zajištěno, že zásah státu v rámci finančního sektoru skutečně znamená úlevu pro evropské domácnosti a podniky.

2.2. Zodpovědné a spolehlivé finanční trhy pro budoucnost

Krize odhalila v současném řízení mezinárodních a evropských finančních trhů nepřijatelná rizika, která se objevila v dobách vážné turbulence a jež ohrožují celý finanční systém. Bezprecedentní opatření přijímaná k obnovení stability sektoru musí jít ruku v ruce s rozsáhlou reformou, jež napraví známé nedostatky, identifikuje nová slabá místa a zabrání jejich vzniku v budoucnu. Je třeba, aby evropské podniky a občané měli důvěru k finančním institucím jako ke spolehlivým partnerům pro investování jejich vkladů. Pro dlouhodobý dobrý stav ekonomiky je to zásadní věc. Důležitou roli v obnovování spotřebitelské důvěry v retailové bankovníctví bude hrát tržní dohled a prosazování smluvních a obchodních praktik.

¹ Úř. věst. C 270, 25.10.2008, s. 8 a Úř. věst. C 10, 15.1.2009, s. 2.

² K(2009) 1345 (dosud nezveřejněno).

V průběhu roku 2009 navrhne Komise ambiciózní reformu evropského finančního systému, jež je popsána níže a podrobněji rozvedena v příloze I. Reforma stanovuje EU jasný směr pro vedení a utváření procesu globální změny, a to zejména prostřednictvím práce skupiny G-20. Zároveň bude Komise nadále uplatňovat rámec pro naléhavá opatření na záchranu i dlouhodobou obnovu životaschopnosti bank za použití stávajících pokynů pro státní podporu.

Reforma zajistí, aby všechny relevantní subjekty a všechny druhy finančních nástrojů podléhaly přiměřené regulaci a dohledu. Je založena na hodnotách, jako jsou odpovědnost, integrita, transparentnost a jednotnost.

Loni v listopadu Komise pověřila pracovní skupinu na vysoké úrovni pod vedením Jacquese De Larosièra, aby k této reformě navrhla doporučení, se zvláštním zaměřením na dohled. Komise zprávu, jež byla představena dne 25. února 2009, vítá a souhlasí s analýzou příčin finanční krize. Výsledkem je 31 doporučení, jež nabízí rozsáhlý soubor konkrétních řešení pro opatření týkající se regulace, dohledu a celkové nápravy.

Mnohá z doporučení skupiny týkající se úpravy právního rámce přispívají k rostoucí shodě na tom, co je třeba změnit, a zohledňují připomínky nadnesené klíčovými aktéry včetně Evropského parlamentu. Komise již přijala konkrétní iniciativy v oblastech, jako jsou ratingové agentury, pojištění, revize kapitálových požadavků v rámci tzv. Basel II, sekuritizované produkty, účetní pravidla oceňování tržní cenou („mark-to market“) a procykličnost regulačních opatření. Odvětví souhlasilo s požadavkem Komise, aby se swapy úvěrového selhání (credit default swaps) na evropské subjekty a indexy evropských subjektů přesunuly do ústředního clearingové platformy zřízené, regulované a kontrolované v Evropě do 31. července 2009. V jiných oblastech, jako je regulace hedgeových fondů a dalších nebankovních investičních subjektů, transparentnost trhů s deriváty a zdokonalení účetních pravidel, budou návrhy Komise prioritně předloženy v příštích měsících.

Obzvláště podnětné je doporučení skupiny týkající se potřeby vypracovat harmonizovaný základní soubor standardů uplatňovaných v celé EU. Měly by být nalezeny a odstraněny hlavní rozdíly ve vnitrostátních právních předpisech, jež mají svůj původ ve výjimkách, odchylkách, dodatcích učiněných na vnitrostátní úrovni či nejednoznačnosti ve stávajících směrnících. V tomto smyslu proto Komise zahájí novou důležitou iniciativu. Ze zjištění skupiny ohledně sankčního režimu vyplývá, že nové podněty jsou třeba i v této oblasti.

Pokud jde o oblast dohledu, vnitrostátní modely zaostávají za vývojem trhu, na kterém stále více bank a pojišťoven poskytuje své služby přeshraničně. Komise již navrhla zřízení kolegií orgánů dohledu, jež by usnadnila spolupráci mezi orgány dohledu nad přeshraničními bankami a pojišťovacími společnostmi. Koordinace v rámci tří evropských výborů orgánů dohledu znamenala sice podstatný krok kupředu, ale má své omezené možnosti. Komise upravila mandát výborů, což zvýší jejich účinnost a účelnost, zavede rozhodování kvalifikovanou většinou a přístup „dodržuj nebo vysvětli“. O návrhu na navýšení finančních prostředků na činnosti výborů v současné době rozhoduje rozpočtový orgán.

Zpráva de Larosièrovy skupiny upozorňuje na existující mezery v prevenci, zvládnutí a řešení krizí a na komplikace způsobené nedostatkem spolupráce, koordinace, konzistence a důvěry mezi národními orgány dohledu. Vyhovět podmínkám řady různých systémů přináší podnikům další administrativní a regulační zátěž. Komise souhlasí se zjištěním skupiny, podle něhož současné zkušenosti odhalily podstatné nedostatky týkající se způsobu, jakým orgány dohledu posuzují jednotlivé případy, jednak jejich přístupu k finančnímu systému jako celku.

Pokud jde o obezřetnostní dohled na makroúrovni, Komise zejména vítá myšlenku skupiny na zřídit nový evropský úřad, který by pod záštitou ECB a za účasti Komise a evropských výborů orgánů dohledu shromažďoval a vyhodnocoval informace o všech rizicích pro odvětví jako celek napříč všemi finančními sektory. Tento úřad bude dobře vybaven k identifikaci systémových rizik na evropské úrovni a k vydávání výstrah v souvislosti s rizikem. Zásadní by byla povinná následná opatření a monitorovací nástroje a možnost postoupit záležitosti celosvětovým mechanismům včasné výstrahy.

Pokud jde o dohled nad jednotlivými společnostmi, doporučila skupina zřízení Evropského systému finančního dohledu. V první fázi by byly posíleny tři evropské výbory orgánů dohledu i jejich vnitrostátní protějšky a byl by zaveden harmonizovanější soubor dohlížecích pravomocí a sankčních režimů. V druhé fázi by výbory byly přeměněny v orgány plnící určité úkoly na evropské úrovni, přičemž by se v rámci každodenního dohledu nad jednotlivými společnostmi opíraly o kolegia orgánů dohledu a národní orgány dohledu. Při přezkumu po třech letech by byla zvážena potřeba další konsolidace Evropského systému finančního dohledu.

Komise souhlasí se zjištěním skupiny, podle něhož struktura stávajících výborů – jejichž role narazila na limity toho, co je z právního hlediska možné – nepostačuje k zajištění finanční stability v EU a členských státech a podle kterého je třeba tuto neefektivitu stávající struktury vyřešit co nejdříve. Komise má rovněž za to, že existují přednosti systému, který kombinuje určité centralizované odpovědnosti na evropské úrovni při zachování jasné úlohy pro národní orgány dohledu, jež jsou každodennímu fungování společností nejbližší.

Komise je názoru, že uvedená opatření jsou naléhavě potřebná, a navrhne urychlit provedení zjištění skupiny. Kombinací obou fází navržených skupinou by mělo být možné rychleji dosáhnout jak zvýšení kvality a soudržnosti dohledu v Evropě, tak přeměny tří stávajících výborů v orgány v rámci Evropského systému finančního dohledu. Měla by být posouzena proveditelnost případné kombinace jednoho či více těchto orgánů, aby byla zajištěna maximální soudržnost dohledu a posílena konzistence a interakce odborníků z oblasti dohledu nad bankovníctvím, pojišťovnictvím a trhy.

Orgánům by mohly být svěřeny pravomoci týkající se dohledu a konečného rozhodnutí, pokud jde o kolegia orgánů dohledu v případě nadnárodních skupin; zajištění konzistence a osvědčených postupů pomocí stanovení vysokých standardů a poskytování společných výkladů požadavků na činnosti dohledu. Orgány by měly klíčovou roli v rámci mechanismů včasné výstrahy a zvládání krizí, a to ve spolupráci s úřadem zřízeným s cílem dohlížet na celkový proces.

Na základě doporučení de Larosièrovy skupiny nyní Komise přikročí k rozpracování návrhů na zřízení Evropského systému finančního dohledu. Komise využije při přípravě svých návrhů připomínky ze strany členských států, stávajících výborů, Evropského parlamentu, ECB a dalších zúčastněných stran vypracuje je na základě posouzení dopadů a v souladu se zásadami zlepšování právní úpravy.

V zájmu vytvoření odpovědných a spolehlivých finančních trhů v budoucnosti Komise navrhne nový ambiciózní reformní program, který bude mít pět hlavních cílů:

- (1) Poskytnout EU **rámec v oblasti dohledu**, který v rané fázi odhalí možná rizika, začne je účinně řešit dříve, než budou mít nějaký dopad, a bude čelit výzvám komplexních mezinárodních finančních trhů. Komise předloží do konce května 2009 k rozhodnutí na červnovém zasedání Evropské rady **balíček týkající se evropského finančního**

dohledu. Legislativní změny pro uplatnění těchto návrhů budou následovat na podzim a měly by být včas přijaty, aby aktualizovaný systém dohledu začal fungovat v průběhu roku 2010. Balíček bude mít dvě části:

- pokud jde o obezřetnostní dohled na makroúrovni, jedná se o opatření ke zřízení **evropského úřadu**, který by dohlížel na stabilitu **finančního systému jako celku**;
- pokud jde o obezřetnostní dohled na mikroúrovni, jedná se o návrhy ohledně struktury **Evropského systému finančního dohledu**.

(2) Zaplnit mezery tam, kde je evropská nebo vnitrostátní **regulace** nedostatečná či neúplná, s přístupem: „bezpečnost především“. Komise navrhne:

- rozsáhlý legislativní nástroj zavádějící normy regulace a dohledu pro **hedgeové fondy, investory v oblasti „private equity“** a další systémově důležité aktéry na trhu (duben 2009);
- bílou knihu o **nástrojích včasné intervence** k zabránění vzniku krizí (červen 2009);
- přiměřené iniciativy ke zvýšení transparentnosti a zajištění finanční stability, a to na základě zprávy o **derivátech** a dalších komplexních strukturovaných produktech (červen 2009);
- legislativní návrhy zaměřené na zvýšení kvality a kvantity **bankovního kapitálu vyžadovaného v rámci obezřetnostního dohledu** pro činnosti v obchodním portfoliu a řešení problematiky sekuritizace (červen 2009) a řešení rizika likvidity a nadměrných pákových operací (podzim 2009);
- klouzavý program s opatřeními na zavedení mnohem **konzistentnějšího souboru pravidel dohledu** (měl by být zahájen v roce 2009).

(3) Aby bylo zajištěno, že evropští **investoři, spotřebitelé a malé a střední podniky mohou mít jistotu** ohledně svých úspor, přístupu k úvěrům a svých práv, pokud jde o finanční produkty, Komise předloží:

- sdělení o **investičních produktech pro drobnou klientelu** k posílení účinnosti ochrany z hlediska jejich marketingu (duben 2009);
- další opatření na posílení **ochrany bankovních vkladatelů, investorů a pojistníků** (podzim 2009);
- opatření týkající se **zodpovědného poskytování a přijímání úvěrů** (podzim 2009).

(4) **Zlepšit řízení rizik** ve finančních společnostech a přizpůsobit **platové pobídky** udržitelným výsledkům. Za tímto účelem Komise:

- posílí své doporučení o **odměňování členů správních orgánů** z roku 2004 (duben 2009);

- předloží nové doporučení týkající se **odměňování v odvětví finančních služeb** (duben 2009) následované legislativními návrhy na zahrnutí systémů odměňování do oblasti působnosti obezřetnostního dohledu (podzim 2009).
- (5) Zajistit **účinnější sankce** proti nesprávnému jednání na trhu. Za tímto účelem Komise plánuje:
- přepracovat **směrnici o zneužívání trhu** (říjen 2009);
 - vypracovat návrhy, jak by bylo možné harmonizovaným způsobem posílit **sankce** a zlepšit jejich vymahatelnost (podzim 2009).

Komise vyzývá Evropskou Radu, aby na svém jarním zasedání tuto reformu před londýnským summitem skupiny G-20 podpořila. Bude to ukázkou odhodlání a závazku Evropské unie k přijímání ambiciózních opatření k realizaci washingtonského akčního plánu skupiny G-20. Evropský parlament a Rada by měly být vyzvány, aby poskytly nadcházejícím návrhům Komise náležitou prioritu.

3. PODPORA REÁLNÉ EKONOMIKY

Světová ekonomika se nachází v nejhroší recesi za mnoho desetiletí. Objem světového obchodu se velmi rychle zmenšil. Průmyslová výroba ke konci roku 2008 rychle poklesla. Dramatický pokles světového obchodu se podepsal na značném poklesu HDP, který vykázaly USA a Japonsko, a na zpomalení růstu Číny, který se pohybuje na nejnižší úrovni od roku 2001.

Tomuto celosvětovému útlumu nemohla uniknout ani ekonomika EU. Ve vážné recesi se nyní nachází jak eurozóna, tak celá EU. Velmi silně byla zasažena výroba zejména ve zpracovatelském průmyslu a ve stavebnictví, které vykázaly pokles, jenž v anualizovaném vyjádření dosahuje 150 mld. EUR. Jen automobilový průmysl poklesl o 32,3 %, což odstartovalo zhoršení situace v mnoha ostatních sektorech. Ve srovnání s předchozím rokem vývoz výrobků z EU do zemí, které nejsou členskými státy EU, poklesl v listopadu/prosinci 2008 o 5,8 %, zatímco obchodní výměna v rámci EU se snížila o 13,7 %.

I když se očekává, že reálný HDP klesne v roce 2009 o téměř 2 %³, měl by se během roku 2010 postupně vzchopit na úroveň růstu okolo ½ %, a to částečně díky politickým opatřením přijímaným na evropské a vnitrostátní úrovni v rámci Plánu evropské hospodářské obnovy.

3.1. Provádění Plánu evropské hospodářské obnovy

V prosinci 2008 byl na základě návrhů Komise schválen ambiciózní Plán evropské hospodářské obnovy. Jádrem plánu bylo kombinované úsilí dát evropskému hospodářství okamžitý finanční stimul, přičemž tato investice je zaměřena na posílení evropské ekonomiky pro nadcházející dlouhodobé úkoly. Plán uznal, že kvůli poklesu soukromé poptávky se v krátkodobém horizontu ještě dále zvýšil význam veřejných výdajů.

Plný dopad plánu bude jasný až v následujících měsících, ale první signály jsou pozitivní, a to jak s ohledem na objem stimulu, tak i nasměrování reforem. Většina členských států již přijala

³ Podle lednové prognózy Komise.

nebo oznámila opatření týkající se fiskálního stimulu. V období 2009 až 2010 poskytne fiskální politika podporu hospodářství v regionu ve výši 3,3 % HDP, což odpovídá více než 400 mld. EUR a což představuje potenciálně obrovskou podporu pro růst a zaměstnanost v EU.

Velká část této podpory pochází z působení automatických stabilizátorů, které jsou v EU obzvláště silné. Rovněž pochází z diskrečních stimulačních fiskálních balíčků členských států v regionu – jedná se o 1,2 % HDP požadovaných v plánu, i když jejich rozsah se velmi různí podle manévrovacího prostoru, jež mají jednotlivé členské státy ve fiskální oblasti. Dalších 30 mld. EUR neboli 0,3 % HDP bylo poskytnuto ze zdrojů EU⁴. Komise navrhla cílené investice ve výši přibližně 5 mld. EUR, které mají směřovat na zabezpečení dodávek energie a na zavedení vysokorychlostního internetu do venkovských komunit. K tomuto cíli má rovněž přispět výplata dodatečných záloh na politiku soudržnosti v celkové výši 11 mld. EUR, z čehož 7 mld. EUR je určeno pro nové členské státy. Evropská investiční banka (EIB) navíc posílila prostředky na poskytování úvěrů malým a středním podnikům o 15 mld. EUR.

Většina opatření přijímaných členskými státy je zaměřena na povzbuzení poptávky: podpora pro domácnosti a podniky, podpora zaměstnanosti, přímé zvýšení poptávky prostřednictvím veřejných investic a modernizace infrastruktury (pro podrobnosti viz příloha II). Většina těchto opatření je v souladu s dlouhodobými cíli uvedenými v doporučeních pro jednotlivé země v rámci Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost, mezi které patří budování evropské znalostní základny, lepší zabezpečení dodávek energie a přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku.

Účinné a rychlé uskutečnění těchto opatření bude zásadní a bude muset být doplněno o opatření na zlepšení podmínek pro podnikání. S tím, jak se EU mění v ekonomiku znalostí, která bude zároveň nízkouhlíkovou ekonomikou, má veškerý zájem na tom, aby si udržela silnou a konkurenční průmyslovou základnu. Vzhledem ke komplexnosti moderní průmyslové výroby, úsporám z rozsahu a příležitostem, které přináší diverzifikace na jednotném trhu, vyvinula EU v posledních letech politiku horizontální podpory průmyslu. Na úrovni EU i v jednotlivých členských státech to znamená, že výzkum a vývoj, inovace, nové a ekologické technologie a vzdělávání lze financovat jako opatření na podporu a zajištění rozvoje. Horizontální opatření lze provádět v různých sektorech hospodářství EU, což v nedávné době ukázal rámec EU pro automobilový průmysl, který Komise zveřejnila 25. února⁵.

Členské státy rovněž dávají prioritu potřebám malých a středních podniků vzhledem k jejich podílu na celkové zaměstnanosti v EU a vyzývají se k urychlenému provedení iniciativy „Small Business Act“. Komise v brzké době předloží legislativní návrh, jehož účelem bude efektivnější řešení problematiky pozdních plateb. Kromě toho by měl být plně využit potenciál lepší právní úpravy, zejména prostřednictvím snižování administrativní zátěže.

Mezi cíle Plánu evropské hospodářské obnovy dobře zapadají opatření na zlepšení dovedností, zvýšení investic do výzkumu, podporu podmínek pro inovace, zavádění vysokorychlostního internetu, obnovu stávající dopravní a energetické infrastruktury, včetně rozsáhlejšího využívání partnerství soukromého a veřejného sektoru, posílení efektivního využívání energie a zvýšení podílu obnovitelné energie. Tato opatření budou podpořena rychlým přijetím navrhovaných změn v legislativě upravující politiku soudržnosti. Členské

⁴ Včetně řady nových partnerství soukromého a veřejného sektoru.

⁵ KOM(2009) 104 ze dne 25. února 2009.

státy by měly plně využít možnosti, které tyto úpravy přinášejí, aby urychlily tyto klíčové investice.

Velmi důležité bude pochopení a zvládnutí dlouhodobých dopadů krize na veřejné finance a také zvládnutí jejich dopadů na důchodové systémy a zdravotnictví. Rozpočtové schodky by se měly vrátit do pozice, která odpovídá nutnosti zajistit dlouhodobou udržitelnost veřejných financí, jakmile to hospodářské podmínky dovolí, zejména s ohledem na náklady, které v budoucnu přinese stárnutí obyvatelstva. Dlouhodobá udržitelnost by měla být zajištěna v rámci Paktu o stabilitě a růstu.

Některé členské státy se nyní nacházejí v procesu snižování rozpočtových schodků, aby snížily svou závislost na vnějších úvěrových tocích. Podpůrný nástroj pro střednědobou pomoc pro platební bilanci členských států, jež nejsou členy eurozóny, byl posílen po poskytnutí včasné podpory Maďarsku a Lotyšsku.

Plán evropské hospodářské obnovy je součástí Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost ve stávající krizi. Přináší správnou rovnováhu při kombinování okamžitého stimulu s potřebnou dlouhodobou perspektivou. Evropa by v důsledku toho z krize měla vyjít lépe připravena na výzvy světové ekonomiky orientované na nízkouhlíkové technologie a inovace.

Komise bude společně s členskými státy dopad přijatých opatření pečlivě sledovat a předloží zprávu o dosaženém pokroku před červnovým zasedání Evropské rady.

3.2. Jednotný trh jakožto hybná páka oživení

Úspěšné oživení evropského hospodářství se bude odvíjet od naší schopnosti vytěžit maximum jak z vnitřního trhu, tak z trhů světových. Jednotný trh je motorem hospodářské a sociální prosperity a tvorby pracovních míst v EU⁶. Nabízí úspory z rozsahu, růst efektivnosti a možnost využití velkého potenciálu Evropské unie. Může se stát jedním z klíčových motorů oživení, a to za předpokladu, že bude úzce koordinován na evropské úrovni.

Komise při pomoci s koordinací reakce na krizi zajistila, že členské státy mohou při navrhování opatření na podporu poptávky plně využívat flexibility stávajících pravidel Společenství. Díky využití zrychlených zadávacích řízení mohou být smlouvy na využití veřejných investic podepsány během jednoho měsíce. Přechodný rámec pro opatření státní podpory napomáhá podnikům – s ohledem na restriktivní politiku bank při poskytování úvěrů – v přístupu k financím. Členské státy mohou poskytnout dodatečné pojištění vývozních úvěrů prostřednictvím veřejných subjektů, pokud soukromý sektor takový druh pojištění v důsledku finanční krize již neposkytuje.

Evropská unie musí současně pokračovat ve své práci s cílem zlepšit podnikatelské prostředí a podpořit malé a střední podniky, které pravděpodobně ukáží směr dalšího vývoje v okamžiku, kdy dojde k oživení. Komise v nedávné době předložila návrhy na snížení účetní zátěže mikropodniků, což by mělo podnikům umožnit úspory ve výši zhruba 6 miliard EUR⁷, a bude nadále pečlivě vyhodnocovat zátěž, kterou nové iniciativy přinášejí. Včasné provedení směrnice o službách v roce 2009 bude dalším prostředkem na podporu nových hospodářských aktivit a pracovních příležitostí.

⁶ Vnitřní trh meziročně zvýšil prosperitu EU o 2,15 % HDP EU a díky němu vzniklo 2,75 milionu pracovních míst navíc v letech 1992 až 2006. Obchod uvnitř EU v poměru k HDP vzrostl v období 1995–2005 o 30 %.

⁷ KOM(2009) 83 ze dne 26.2.2009.

Zachování výhod vyplývajících z jednotného trhu a ochrana stejných hodnot mimo Evropu budou pro Evropskou unii jedinečným odrazovým můstkem pro návrat k hospodářskému růstu. Výsledkem protekcionismu a ústupu směrem k vnitrostátním trhům může být pouze stagnace, hlubší a delší recese a ztráta prosperity.

Členské státy musí ve své reakci na krizi přihlédnout k dimenzi jednotného trhu. Většina členských států (pokud ne všechny) bude během této krize zasahovat za účelem podpory hospodářské činnosti na svém území. Důmyslné využití vnitrostátních opatření v evropském kontextu je nejlepším způsobem, jak zajistit jejich účinnost.

Účinnost vnitrostátních opatření může být maximální, pokud budou členské státy jednat s vědomím toho, že jejich přístup je v souladu s charakterem jednotného trhu. Komise jedná v rámci partnerství s členskými státy, je připravena jim napomáhat při navrhování a provádění konkrétních opatření, a podporuje tak výměnu osvědčených postupů a sdílení politických zkušeností. Tato koordinace může zajistit maximalizaci pozitivního dopadu. Měla by zahrnovat sdílení informací o přijatých opatřeních, jakož i společná posouzení těchto opatření. V příloze III jsou uvedeny další pokyny k možnému způsobu navrhování nápravných opatření členskými státy, jejichž cílem je zajistit jejich slučitelnost s nejvíce relevantními právními předpisy Společenství.

3.3. Obnovení evropské ekonomiky v době po krizi

Neexistují pochybnosti o tom, že tato dvojí krize – finanční i hospodářská – má bolestivé dopady na domácnosti a podniky v Evropě. Cesta k oživení bude postupná a bude vyžadovat rozsáhlou mobilizaci úsilí všech zúčastněných stran za účelem urychleného provádění strukturálních reforem v souladu s Lisabonskou strategií. Tím, že spojíme své úsilí a maximálně využijeme svých konkurenčních výhod, především jednotného trhu, můžeme zajistit, že se Evropa z této recese dostane rychleji.

Pokud se budeme nadále pevně držet našich sdílených zásad a našich dlouhodobých politických cílů, budou opatření, jež přijímáme za účelem vyřešení této krize, základem k hladkému přechodu směrem k evropské ekonomice budoucnosti. Měli bychom zejména udržet tempo našeho úsilí k tomu, abychom přešli na nízkouhlíkové hospodářství: ekologicky šetrné technologie a výrobky by se měly v začátcích oživení stát součástí hlavních trhů. Nyní se musíme pustit do práce na tom, jak lze vylepšit struktury, kterými se budeme muset zabývat, abychom dosáhli oživení: některé podniky budou předmětem restrukturalizace, jiné budou diverzifikovány a některé pravděpodobně zaniknou. Proces opětné přeměny zestátněných podniků na podniky soukromé a obecně řečeno proces opětného přechodu z dané úrovně státní intervence do našich ekonomik na úroveň, která je více v mezích normálu, bude vyžadovat důkladné řízení. Politika hospodářské soutěže Společenství může tento prvořadý proces podporovat tak, že ho povede směrem k otevřeným, účinným a inovativním řešením.

Poučení z této krize bude třeba zohlednit rovněž při obnovení programu evropských strukturálních reforem. Komise má v úmyslu zahájit debatu o integrovaných hlavních směrech pro růst a zaměstnanost v rámci Lisabonské strategie, které budou pro členské státy a Společenství vodítkem při přípravě jejich jednotlivých programů strukturálních reforem, a opírat se přitom bude o poznatky vyplývající z nedávno nabyté zkušenosti.

Komise bude úzce spolupracovat s členskými státy a ostatními aktéry Lisabonské strategie, aby výsledky této diskuse byly zohledněny v návrzích týkajících se Lisabonské strategie pro období po roce 2010. Tento proces bude zahájen všeobecným přezkumem revidované

Lisabonské strategie v průběhu švédského předsednictví, a to s ohledem na rozhodnutí, která mají být přijata na jaře roku 2010 v průběhu španělského předsednictví.

Plný dopad Plánu evropské hospodářské obnovy bude jasný až v následujících měsících, ale první signály jsou pozitivní, a to jak s ohledem na objem stimulu, tak i nasměrování reforem:

- Většina členských států již přijala nebo zveřejnila stimulační fiskální balíčky při dodržení celkového cíle 1,5 % HDP Unie. S ohledem na účinky automatických stabilizátorů byla na oživení vyčleněna fiskální podpora ve výši zhruba 3,3 % HDP. To odpovídá částce přesahující 400 miliard EUR, která představuje obrovský stimul pro růst a zaměstnanost.
- Většina opatření členských států jsou zaměřena na stimulaci poptávky a jsou v souladu s dlouhodobými cíli, kterými jsou například zdokonalení dovedností, posílení investic v oblasti inovací, podpora vysokorychlostního internetu a obnova stávající dopravní a energetické infrastruktury.
- Komise zajistila, že členské státy mohou při navrhování opatření na podporu poptávky plně využívat stávající flexibility pravidel Společenství. Komise nedávno předložila pokyny k opatřením pro automobilový průmysl, aby členským státům pomohla při poskytování podpory na restrukturalizaci tohoto odvětví.

Všechny členské státy budou prostřednictvím jednotného trhu přímo či nepřímo těžit ze zakázek na zboží a služby zadaných v důsledku stimulačního balíčku. Členské státy by měly věnovat pozornost obzvláště maximalizaci pozitivního dopadu jednotného trhu, který je a nadále bude motorem hospodářské a sociální prosperity a tvorby pracovních míst v EU.

Za tímto účelem by měly následující **zásady** utvářet opatření členských států na podporu reálné ekonomiky:

- zachovat **otevřenost** v rámci vnitřního trhu EU, pokračovat přitom v odstraňování bariér a zabránit vzniku bariér nových,
- zajistit **nediskriminaci** při zacházení se zbožím a službami z ostatních členských států v souladu s pravidly EU a zásadami danými Smlouvou,
- cíleně zasahovat za účelem dosažení našich **dlouhodobých politických cílů**: usnadnit strukturální změny, posílit konkurenceschopnost v dlouhodobém horizontu a řešit klíčové úkoly, jakými jsou například budování nízkouhlíkového hospodářství,
- plně zohledňovat zásadní význam malých a středních podniků tím, že se bude vždy uplatňovat zásada “myslet především na malé podniky,
- sdílet informace a osvědčené postupy za **účelem maximalizace celkového pozitivního dopadu** pomocí výhod plynoucích z rozsahu dopadů,
- spojit úsilí a koncipovat opatření tak, aby vytvářela **synergie** s opatřeními přijatými jinými členskými státy; posílit spolupráci na evropské úrovni je v tomto ohledu klíčové,
- využít flexibility, kterou poskytuje obnovený pakt o stabilitě a růstu, co nejrychleji umožnit, aby se **schodky veřejných financí znovu dostaly na úroveň, která je v souladu s udržitelnými veřejnými financemi**, a důrazně přitom řešit příčiny makroekonomické nerovnováhy,

- udržet jednotný trh **otevřený našim obchodním partnerům** a dodržet mezinárodní závazky, zejména ty, které byly přijaty v rámci WTO.

Členské státy musí v souladu s Plánem evropské hospodářské obnovy zajistit, aby byly stimulační fiskální balíčky doprovázeny zrychlením strukturálních reforem v oblastech, na které byl kladen důraz ve specifických doporučeních pro každou zemi vypracovaných v rámci Lisabonské strategie. Jedná se o nejlepší způsob, jak zajistit, aby nyní výdaje byly co nejvíce nákladově efektivní, dosáhlo se možného budoucího růstu a dlouhodobý fiskální výhled byl v budoucnu co nejméně poškozen. Pro Evropu je rovněž základním předpokladem, aby se chopila příležitosti, kterou jí tato krize nabízí, a aby z ní vyšla co nejlépe připravena na výzvy nové světové ekonomiky orientované na nízkouhlíkové technologie, inovace, informační a komunikační technologie a dovednosti.

Komise bude pravidelně monitorovat tento proces a před příštími zasedáními Evropské rady včas o situaci informovat. Komise bere v úvahu výsledky Plánu evropské hospodářské obnovy a rovněž má v úmyslu zahájit přípravu Lisabonské strategie pro období po roce 2010.

4. PODPORA OBČANŮ BĚHEM KRIZE

Dopad zpomalení na domácnosti a pracovníky se v současné době stupňuje. Po dobrých výsledcích v nedávných letech se situace na pracovním trhu rychle a zásadně zhoršuje. Podle předpovědí Komise bude zaměstnanost vykazovat záporný růst ještě další dva roky. Očekává se strmý nárůst nezaměstnanosti. Ta je sice v jednotlivých členských státech různá, očekává se však, že celková zaměstnanost letos poklesne o 1,6 % (což odpovídá zhruba 3,5 milionu pracovních míst) a nezaměstnanost v EU v roce 2010 by mohla dosáhnout 10 %.

V některých úpravách trhu práce se odrážejí dopady minulých úspěšných strukturálních reforem. I když by to mohlo přispět k rychlejšímu zlepšení, až začne hospodářství opět růst, stále platí, že v krátkodobém horizontu půjde o bolestivý problém. Zřejmě nejvíce budou zasaženi mladí lidé, zaměstnanci s krátkodobými smlouvami a migrující pracovníci.

4.1. Zmírnění lidských nákladů krize

Většina členských států přijala opatření pro zaměstnanost a sociální opatření pro podporu lidí a zmírnění lidských nákladů krize. Tyto výzvy musejí řešit zejména členské státy, evropské politiky představují přidanou hodnotu tím, že jim napomáhají vytvářet a provádět účinnou reakci na výzvy v oblasti zaměstnanosti a sociální soudržnosti.

Členské státy zaměřily svoje opatření na tyto čtyři široké kategorie priorit:

- opatření, jejich cílem je **udržení stávajících pracovních míst**: příspěvky v případě práce na zkrácený úvazek, snížené příspěvky na sociální zabezpečení, dotace na mzdy a podpory pro malé a střední podniky;
- opatření pro **zajištění rychlého (znovu-) začlenění do pracovního trhu**: odborné kurzy a podpora pro znevýhodněné osoby, změny příspěvků pro případ nemoci nebo invalidity a nová pravidla pro vyplácení dávek v nezaměstnanosti;
- opatření na **podporu nejzranitelnějších osob**: zvýšení minimálního příjmu/mzdy, rozšíření okruhu krytí systému podpory v nezaměstnanosti nebo prodloužení doby

vyplácení dávek, vyšší příspěvky na bydlení nebo rodinné příspěvky, slevy na dani nebo osvobození od daně a opatření proti předlužení a opětovnému přivlastnění;

- opatření na **posílení sociální ochrany a investic do sociální a zdravotnické infrastruktury**: investice do bydlení, nemocnic, primární péče, infrastruktury pro dlouhodobou zdravotnickou péči a škol a akce ve prospěch penzijních fondů, aby byly schopny splnit svoje dlouhodobé závazky.

Dopady krize na zaměstnanost a její sociální dopady se dále rozvíjejí, přičemž jsou závažnější, než se očekávalo v době, kdy byla přijata většina původních opatření. Pro řešení nezaměstnanosti je proto třeba posílit úsilí na všech úrovních a přizpůsobit a modernizovat systémy sociální pomoci, zdravotnictví a systémy veřejného zdravotnictví. Podpora příjmu spolu s aktivními opatřeními podpoří poptávku, usnadní návrat zpět do zaměstnání a napomohou předcházet sociálnímu vyloučení.

Za účelem podpory členských států v jejich úsilí o řešení krize a provádění nápravných opatření jsou posilovány dostupné finanční nástroje. Obnova **Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci**⁸ umožní, aby byl rychle aktivován na podporu pracovníků, kteří byli postiženi výrazným snižováním pracovních míst, a jejich komunit.

Stávající programy **Evropského sociálního fondu (ESF)** podporují každoročně 9 milionů pracovníků; pro rok 2009 jsou jen v rámci ESF k dispozici prostředky o objemu 10,8 miliardy EUR. Fond může reagovat na potřeby vyvolané krizí, např. zlepšovat sladění poptávky a nabídky pracovní síly, podporovat společné iniciativy sociálních partnerů, podporovat sociální inovaci a partnerství pro zaměstnanost nebo posilovat veřejné služby zaměstnanosti. Zjednodušení pravidel pro ESF⁹ umožní okamžité navýšení záloh o 1,8 miliardy EUR. Ve všech případech, kdy je zapotřebí přizpůsobit programy ESF s ohledem na potřeby vyvolané krizí, Komise zaručí, že změny programu budou dokončeny v nejkratším možném čase.

I když bude zapotřebí, aby další opatření na podporu zaměstnanosti navrhly členské státy ve spolupráci se sociálními partnery s ohledem na jejich specifické ekonomické podmínky a situaci na pracovním trhu, je důležité, aby byly i nadále slučitelné s dlouhodobými potřebami strukturálních reforem. Tato opatření by měla usnadnit dlouhodobý restrukturalizační proces odvětví, jež jsou krizí nejvíce dotčena, posílit jejich konkurenceschopnost a lidský kapitál. Měla by rovněž napomoci v řešení dlouhodobých výzev, jako je dopad stárnutí obyvatelstva na nabídku pracovní síly a využít možností, které nabízí nízkouhlikové hospodářství.

Komise bude podporovat vzájemné sdílení poznatků a výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy, aby se maximalizovaly pozitivní dopady přelévání a aby bylo možné lépe společně řešit výzvy související s krizí, jež dosud neměly obdoby.

Následující **body** mohou napomoci členským státům vytvářet přiměřená a účinná opatření:

- **Udržením zaměstnanosti, zejména poskytováním finanční podpory na dočasnou flexibilní úpravu pracovní doby.** Důležitým zdrojem flexibility vstupu pracovní síly může být dočasná úprava pracovní doby („zkrácená pracovní doba“) podle výrobních potřeb. Předcházení masovým propouštěním může zmírnit sociální dopady krize, ušetřit firmám nemalé náklady na propouštění a (znovu)najímání pracovníků a zabránit ztrátě

⁸ KOM(2008) 867 ze dne 16.12.2008.

⁹ KOM(2008) 813 ze dne 26.11.2008.

lidského kapitálu specifického pro určité firmy. Takové akce musejí být kombinovány s opatřeními na podporu zaměstnatelnosti a směřování lidí do nového zaměstnání a vybízejícími pracovníky, aby využili nových příležitostí v době hospodářského oživení. Tato opatření musejí být koordinovaná, aby se zamezilo negativním dopadům přelévání do jiných členských států.

- **Posílení aktivačních opatření a poskytnutí přiměřené podpory příjmu** osobám, jež jsou nejvíce dotčeny ekonomickým zpomalením plným využitím dávek sociální ochrany v souladu s přístupem flexikurity. V těch zemích, v nichž je pojištění pro případ nezaměstnanosti striktně časově omezeno, by měly být vzaty v úvahu možnosti jeho dočasného prodloužení a/nebo zvýšení minimálního příjmu. Je třeba zachovat pobídky pro návrat do zaměstnání a podporovat zranitelné skupiny v souladu se strategií aktivního začlenění.
- **Investice do rekvalifikace a zvyšování kvalifikace** zejména u osob zařazených do programů práce na zkrácený úvazek a v upadajících odvětvích. Je třeba upřednostňovat školení zaměřená na budoucí potřeby trhu, jako jsou pracovní příležitosti v odvětví ochrany životního prostředí. Je proto třeba podporovat předvídaní toho, jaké kvalifikace budou v budoucnu potřeba. Služby zaměstnanosti by měly být posíleny, aby mohly řešit zvýšenou nezaměstnanost.
- **Zmírnění přímých následků finanční krize pro jednotlivce** specifickými opatřeními, jejichž účelem je zabránit předlužení a zachovat přístup k finančním službám. V zemích, v rámci jejichž důchodových systémů jsou velké části důchodů předfinancovány, bude nezbytné zachovat penzijní fondy, aby byly chráněny stávající a budoucí příjmy důchodců.
- **Zajištění volného pohybu pracovníků** uvnitř jednotného trhu bude zdrojem nových příležitostí. Může napomoci řešit trvalý nesoulad mezi dovednostmi a potřebami trhu práce, a to i v době ekonomického poklesu. V této souvislosti usnadňuje směrnice o vysílání pracovníků volný pohyb pracovníků v souvislosti s přeshraničním poskytováním služeb a zároveň aktivně brání sociálnímu dumpingu. Komise bude spolupracovat s členskými státy a sociálními partnery na společném výkladu směrnice, aby bylo zajištěno, že její praktické provádění – zejména správní spolupráci mezi členskými státy – bude fungovat tak, jak bylo zamýšleno.
- Zvážení **podpůrných opatření**, jako je snížení nemzdových pracovních nákladů u pracovníků s nízkou kvalifikací. Mzdový vývoj a fiskální opatření by měly zohlednit konkurenční postavení a růst produktivity každého členského státu.
- Poskytnutí dostatečné podpory na řešení problémů **nezaměstnanosti mládeže** a osob, které předčasně ukončí školní docházku. Doba strávená v mládí bez vzdělávání nebo zaměstnání může mít trvalé následky. Členské státy by měly připravit na zvýšení poptávky po **vzdělávání a školení** a povzbuzovat ji, neboť stávající studenti se dále vzdělávají a propuštění pracovníci usilují o rekvalifikaci. V tomto ohledu je možné očekávat budoucí růst pracovního trhu v takových odvětvích jako je ochrana životního prostředí.
- Opatření pro integraci, jejichž cílem je změna právních předpisů upravujících ochranu zaměstnanosti v rámci **přístupu flexikurity** pokrývajících všechny její prvky zaměřené na snížení segmentace a zlepšení fungování trhu práce.

4.2. Summit pro zaměstnanost v Evropě

Evropský přístup může představovat přidanou hodnotu k úsilí členských států o řešení výzvy v oblasti zaměstnanosti a to tím, že zabrání narušujícím účinkům. Evropský summit pro zaměstnanost v květnu bude dobrou příležitostí pro zhodnocení stavu vývoje a dojednání dalších konkrétních opatření. Bude připravován společně se sociálními partnery a bude vycházet z pokroku dosaženého v průběhu minulého roku u obnovené sociální agendy.

Summit by měl splnit tři cíle:

- Měl by napomoci urychlit oživení tím, že se zaměří na strukturální reformy, které vytvoří flexibilnější, bezpečnější a inkluzivnější pracovní trhy.
- Měl by dohodnout jednotný přístup na zmenšení sociálních dopadů krize.
- A dále dosáhnout nového konsensu se sociálními partnery a aktéry v otázce způsobu modernizace sociálních politik, z něhož by měli prospěch jak zaměstnanci, tak i zaměstnavatelé.

Zvláštní zaměření by se mělo věnovat opatření pro boj s nezaměstnaností, přičemž důraz by měl být kladen na integraci mladších a více zranitelných pracovníků do pracovního trhu. Summit by se měl zaměřit na to, jak mohou politiky EU lépe podporovat úsilí členských států, zejména o řešení strukturálních slabin pracovních trhů v souladu s doporučeními Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost.

Summit bude připravován společně se sociálními partnery a na základě konzultací se všemi aktéry. Aby získala příspěvky pro témata a možné výsledky summitu, bude Komise organizovat řadu workshopů v různých členských státech, na nichž se budou setkávat Evropský parlament, sociální partneři, nevládní organizace a zástupci občanské společnosti. Tato setkání budou doplňovat probíhající výměny názorů mezi Komisí a členskými státy a sociálními partnery v rámci evropského sociálního dialogu. Tento široký a otevřený proces přípravy by měl sloužit jako pevný základ pro vytváření ambiciózního konsensu ohledně řady konkrétních výsledků v květnu.

5. PODPORA OŽIVENÍ SVĚTOVÉ EKONOMIKY: EVROPSKÝ PŘÍSPĚVEK K SUMMITU G-20

Jedná se o celosvětovou krizi. Její rozsah a rychlost, s jakou šok v jednom systémově významném finančním trhu brzo ovlivnil finanční systém a přelil se do reálných ekonomik na celém světě, ukázaly, jak provázaná je světová ekonomika.

EU hrála přední úlohu v prosazování názoru, že nezbytná jsou celosvětová řešení. Na základě iniciativy EU došlo na summitu skupiny G-20 ve Washingtonu v listopadu 2008 k dohodě o akčním plánu, jehož cílem je obnovit mezinárodní finanční architekturu a přizpůsobit ji realitě globalizovaného světa.

EU musí vystupovat jednohlasně také na londýnském summitu G-20 dne 2. dubna. Vzhledem k našim dlouholetým a úspěšným zkušenostem s regionální integrací trhů a s efektivním budováním institucí můžeme být při tomto úsilí silným a vlivným partnerem.

S tím, jak nabírá na dynamice provádění Plánu evropské hospodářské obnovy a zároveň probíhá ambiciózní reforma evropských finančních trhů, je Evropská unie ve velmi dobré

pozici k tomu, aby zaujala přední postavení při navrhování konkrétních řešení, která mohou přinést efektivní výsledky na celosvětové úrovni.

Toto úsilí by mělo být v souladu s nutností nalézt globální řešení v oblasti změny klimatu. Přejít na nízkouhlíkové hospodářství by měl vytvořit nové příležitosti pro růst nejen v Evropě, ale na celém světě. Londýnský summit by proto měl potvrdit závazek dosáhnout při jednáních o změně klimatu v rámci konference OSN v Kodani v prosinci 2009 dohody na ambiciózním cíli.

Měli bychom rovněž zajistit, aby londýnský summit vyslal jasný signál o tom, že světové trhy musí zůstat otevřené. I když se celosvětově uznává, že využití protekcionismu v období hospodářského poklesu vedlo v dějinách ke katastrofálním zkušenostem, mohou existovat silné domácí tlaky na použití restriktivních opatření. K zažehnání této hrozby je nezbytné jednoznačné stanovisko.

Dopady této krize pocítí také potenciální kandidáti na členství v EU a země sousedící s EU. Komise je i nadále odhodlána spolupracovat s evropskými a mezinárodními finančními institucemi na podpoře hospodářské stability a rozvoje v těchto zemích. Komise uvítala akční plán, který sestavila Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD), EIB a Světová banka, jehož cílem je poskytnout podporu na posílení bank a podpořit poskytování úvěrů v ekonomikách střední a východní Evropy.

Vzhledem k dalekosáhlým dopadům, jaké má celosvětová krize a následné zpomalení na rozvojové země, musíme dostát našemu závazku pomoci těmto státům v období krize, tak aby se vymanily z chudoby a nastoupily cestu udržitelného růstu. Pro celosvětové hospodářské oživení a zajištění udržitelné otevřené ekonomiky je nezbytné, abychom tyto země podporovali při plnění rozvojových cílů tisíciletí.

EU musí dodržovat své závazky rozvojové pomoci pro zámořské státy (ODA), tak aby tato pomoc společně s dalšími dostupnými prostředky mohla být využita ke stimulaci růstu, investic, obchodu a vytváření nových pracovních míst. EU by se prostřednictvím různých nástrojů Komise, členských států a EIB měla soustředit na oblasti, jako je zemědělství, změna klimatu a infrastruktura, kde lze dosáhnout přímého proticyklického dopadu. K této snaze musí stejnou měrou přispět i rozvojové země tím, že zajistí dobrou makroekonomickou a fiskální správu.

Na **londýnském summitu** by EU v souladu se svými přijímanými interními rozhodnutími měla prosazovat dohodu o rozsáhlém souboru konkrétních opatření. Summit by měl přinést konkrétní závazky na **zlepšení celosvětového finančního systému a systému regulace**, tak aby všechny příslušné subjekty a nástroje spadaly pod vhodnou regulaci a dohled, tím že dojde k těmto změnám:

- **Zlepšení transparentnosti a odpovědnosti:** Je třeba zlepšit pravidla pro obezřetnostní dohled nad bankami a účetní standardy tím, že se do nich začlení proticyklické mechanismy a že se vhodným způsobem přistoupí k problematice reálné hodnoty. Požadavky na kapitál bank by měly lépe zohledňovat rizika likvidity a upravit pobídky k sekuritizaci. Je třeba zlepšit strukturu řízení Rady pro mezinárodní účetní standardy.
- **Posílení kvalitní regulace:** Regulaci a dohled a zejména obezřetnostní standardy basilejského výboru je třeba rozšířit na všechny relevantní subjekty v systému – hedgeové fondy, investory v oblasti „private equity“ a další neregulované úvěrové instituce. Na ratingové agentury by měly být kladeny náročné požadavky, aby se zajistila kvalita a

transparentnost ratingu a aby se zajistilo, že u nich nebude docházet ke střetu zájmů. Je třeba upravit pravidla pro odměňování, tak aby se zabránilo přijímání přemrštěných rizik v krátkodobém horizontu a aby se na odměny vztahoval dohled.

- **Podpora integrity na finančních trzích:** Měl by být sestaven seznam nespolupracujících zemí a soubor společných nástrojů, které se proti nim budou používat v oblasti dohledu, boje proti praní špinavých peněz, financování terorismu a zdanění. Je třeba odradit banky od toho, aby provozovaly svou činnost v extrateritoriálních finančních centrech¹⁰, tím že budou vystaveny náročnějším obezřetnostním požadavkům a přísnějším pravidlům upravujícím transparentnost. Pravidla pro držení a převod zprostředkovaných cenných papírů je třeba harmonizovat na celosvětové úrovni.
- **Posílení mezinárodní spolupráce v oblasti dohledu:** Je třeba zřídit celosvětová kolegia orgánů dohledu a svěřit jim pravomoci, které potřebují, aby mohla účinně vykonávat svou činnost. Orgány dohledu by si měly vyměňovat osvědčené postupy a podporovat globální sbližování postupů.
- **Fórum pro finanční stabilitu (FSF)** by mělo být před summitem, který se bude konat 2. dubna, rozšířeno tak, aby zahrnovalo všechny hlavní nově se rozvíjející země a Evropskou komisi.
- **Reforma řízení mezinárodních finančních institucí:** Na londýnském summitu by mělo být dosaženo dohody o harmonogramu dalších reforem řízení Mezinárodního měnového fondu (MMF) a Světové banky. Je třeba přehodnotit systém jmenování do vrcholných funkcí v těchto dvou institucích.
- **Posílení MMF:** Členské státy by měly předložit společný příspěvek k dočasnému zdvojnásobení prostředků MMF. MMF by měl posílit svůj dohled tím, že rozšíří rozsah témat, kterými se ve finančním sektoru zabývá, posílí mnohostranný dohled a zajistí mnohostranné konzultace, včetně snahy o vhodnou nápravu celosvětové nerovnováhy. Je třeba posílit spolupráci s FSF a zřídit efektivní společné mechanismy včasné výstrahy. Členové FSF a další systémově významné země by měly být předmětem pravidelného hodnocení ze strany MMF a zjištěné slabiny by měly být zakomponovány do systému včasné výstrahy. Do reforem by měly být zahrnuty interní postupy a měly by zajistit, aby hlavní závěry plynoucí z dohledu MMF byly zohledňovány v Mezinárodním měnovém a finančním výboru.
- **Rozvoj Světové banky a regionálních rozvojových bank:** Tyto banky by měly používat nástroje, které mají k dispozici, flexibilním způsobem, tak aby poskytly pomoc co nejdříve a zmírily dopady krize, zejména v případě velmi zranitelných populací. Pro tyto aktivity by mělo být zajištěno odpovídající financování.

Summit by měl **podpořit vyvážený růst na světových trzích** následujícími opatřeními:

- Je třeba **urychlit celosvětové hospodářské oživení, tím že bude pokračovat mezinárodní koordinace fiskálních opatření** a také urychlit reálné dopady těchto opatření. EU plní svou roli v celosvětové snaze o obnovení růstu. Mezinárodní spolupráce by měla zajistit, aby současná fiskální opatření byla v souladu s dlouhodobou udržitelností

¹⁰ Komise v brzké době předstoupí s návrhy ohledně výměny informací a transparentnosti v daňové problematice v rámci EU i ve vztazích se třetími zeměmi.

veřejných financí. Dále by tato opatření měla zajistit dostatečnou úroveň investic do dlouhodobých politik, jako například do inovací, vzdělávání, efektivního využívání energií a nízkouhlíkové ekonomiky. Jakmile dojde k hospodářskému oživení, je nezbytné tyto makroekonomické stimuly řádným a koordinovaným způsobem zrušit.

- Je nutná **podpora otevřeného obchodu** jako doplňku pro fiskální stimul. Země skupiny G-20 by měly usilovat o další otevření světového trhu. Zásadní je brzké uzavření vyjednávacího kola z Dauhá na základě stávajících vyjednávacích dokumentů pro zemědělství a průmyslové statky. V souladu se závazkem nezavádět nová opatření, který je výsledkem dohod z Washingtonu, a také v souladu s efektivním monitorovacím mechanismem zavedeným v rámci WTO by londýnský summit měl znovu potvrdit silný společný postoj odmítající protekcionismus. Partneři sdružení ve skupině G-20 by měli na nejvyšší politické úrovni vyjádřit své společné odhodlání splnit tento závazek .
- Zahájení **mnohostranné iniciativy pro financování obchodu** by podpořilo úsilí Skupiny Světové banky a dalších relevantních mnohostranných rozvojových agentur, jejichž cílem je rozšířit jejich aktivity v oblasti financování obchodu.
- **Podpora globálního rozvoje** je součástí řešení celosvětové krize a základem světového míru a stability. Londýnský summit by měl znovu potvrdit závazek, že rozvojovým zemím bude poskytnuta podpora v jejich snaze zajistit růst a bojovat proti chudobě, zejména prostřednictvím naplnění rozvojových cílů tisíciletí. Aby se zajistila aktivní účast rozvojových zemí na mezinárodním obchodu, měla by skupina G-20 dostát svým závazkům poskytnout pomoc výměnou za obchod a umožnit nejméně rozvinutým zemím přístup na své trhy bez omezení cly nebo kvótami.

6. ZÁVĚR

Toto sdělení ukazuje, jak může Evropská unie navázat na kroky, které již byly podniknuty k řešení finanční a hospodářské krize. EU se nyní dostává do další etapy provádění svého plánu obnovy, a potřebuje účinnou koordinaci přijímaných opatření, aby se zajistil jejich největší účinek při podpoře podniků, domácností a komunit v celé Evropě. V tomto sdělení se také promítají diskuze hlav států a předsedů vlád ze dne 1. března 2009 a zdůrazňuje se v něm, že cesta k hospodářskému oživení bude schůdnější, když opatření v jednom členském státě budou nastavena tak, aby nastartovala vzestup i v ostatních státech. Efektivní koordinace pak udělá z jednotného trhu odrazový můstek pro oživení ekonomiky.

Komise vyzývá Evropskou radu, aby na svém jarním zasedání:

- souhlasila s nutností přinést nový balíček reforem finančního sektoru včetně nového rámce dohledu pro finanční sektor EU, a to na základě práce Larosièrovy skupiny, a na základě dalších návrhů Komise rozhodla o hlavních prvcích tohoto nového rámce na zasedání Evropské rady v červnu a aby vyzvala Radu a Evropský parlament, aby jako prioritu vnímaly přijetí návrhů na regulaci finančních služeb, s nimiž v následujících měsících přijde Komise,
- vyzvala členské státy, aby v souladu s upraveným Paktem o stabilitě a růstu podnikly veškeré nezbytné kroky k zajištění dlouhodobé finanční stability, jakmile to hospodářské podmínky dovolí,

- vyzvala členské státy, aby urychlily provádění svých národních plánů na oživení ekonomiky a strukturálních reforem,
- vyzvala členské státy, aby při formulování a provádění opatření na posílení reálné ekonomiky uplatňovaly obecné zásady popsané v části 3.2,
- vyzvala členské státy, aby účinně podpořily občany v období krize za použití základních prvků pro opatření, tak jak jsou vymezeny v tomto sdělení,
- podpořila proces příprav Evropského summitu pro zaměstnanost,
- schválila společný evropský postoj pro summit skupiny G-20 v Londýně.